

Izabella Lutze
Pracownia Rozwoju Zawodowego Nauczycieli
Ośrodek Rozwoju Edukacji

Propozycja scenariusza zajęć dla nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej z obszaru specyficznych trudności w uczeniu się.

Tytuł:

Symptomy ryzyka dysleksji u uczniów na etapie edukacji wczesnoszkolnej. Rozpoznawanie ryzyka występowania dysleksji oraz sposoby indywidualizowania pracy z uczniami.

Czas trwania – od 90 do 180 min.

Cele	Pomoce
<ol style="list-style-type: none"> 1. Omówienie i usystematyzowanie symptomów ryzyka dysleksji występujących u uczniów na etapie edukacji wczesnoszkolnej. 2. Określenie sposobów rozpoznawania ryzyka dysleksji u uczniów. 3. Omówienie sposobów indywidualizowania zajęć z uczniami. 4. Opracowanie konspektów scenariuszy zajęć do wykorzystania przez nauczycieli, służących rozpoznawaniu uczniów z ryzyka dysleksji oraz/lub indywidualizowaniu pracy z nimi. 5. Omówienie sposobów sprawdzania wiedzy i umiejętności uczniów z ryzyka dysleksji oraz oceniania. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Flip-chart, flamastry, kartki papieru. 2. Załącznik nr 1 (wyciągi z podstawy programowej dla poszczególnych grup – po 3 zestawy dla każdej grupy) – <i>Uwaga! Załącznik ten należy przygotować we własnym zakresie.</i> 3. Zadania dla poszczególnych grup (po 1 dla każdej grupy) – Załącznik nr 2. 4. Wzór scenariusza – Załącznik nr 3 – x 6 egz. 5. Sposoby dostosowania wymagań i oceniania - Załącznik nr 4. 6. Prezentacja Power-Point – Symptomy ryzyka dysleksji u uczniów na etapie edukacji wczesnoszkolnej – rozpoznawanie i formy indywidualizowania.

1. Wprowadzenie – Symptomy ryzyka dysleksji. Sposoby rozpoznawania ryzyka dysleksji u uczniów:

a) Poproś uczestników o określenie obszarów zaburzeń, które mogą występować u uczniów z ryzyka dysleksji (na etapie edukacji wczesnoszkolnej). Prowadzący spisuje obszary w jakich najczęściej występują w trudności w uczeniu się – każdy na oddzielnym arkuszu papieru np:

- Czytanie
- Pisanie
- Zapamiętywanie
- Wypowiedzi ustne
- Inne obszary

Następnie uczestnicy zgłaszają rodzaje trudności w odniesieniu do poszczególnych obszarów i odpowiadające im przejawy (symptomy) ryzyka występowania specyficznych trudności w uczeniu się.

Przykład:

Obszar: „czytanie”.

Rodzaj trudności: trudności związane z zaburzeniami analizatora wzrokowego.

Przejawy: np. mylenie liter podobnych graficznie a inaczej ułożonych przestrzeni; przestawianie liter, wyrazów czy sylab itp.

Rodzaj trudności: zaburzenia analizatora słuchowego:

Przejawy: np. mylenie głosek podobnych fonetycznie itp.

Prowadzący na koniec podsumowuje (ewentualnie pokazuje prezentację – usystematyzowanie).

II wariant ćwiczenia:

Uczestnicy wymieniają od razu konkretne rodzaje trudności – zaburzeń np. zaburzenia analizatora słuchowego, wzrokowego czy koordynacji wzrokowo-ruchowej, a następnie wypisują najczęstsze ich przejawy.

b) **W jaki sposób nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej mogą rozpoznawać ryzyko występowania dysleksji u uczniów?** Burza mózgów – prowadzący zapisuje na arkuszu papieru (np. obserwacje, analiza prac i wypowiedzi uczniów, wykorzystanie SRD – M. Bogdanowicz, pomoce dydaktyczne itp.)

c) **Kto może wspierać nauczycieli w szkole w rozpoznawaniu ryzyka dysleksji u uczniów?** Prowadzący zaprasza uczestników do dyskusji na następujące tematy:

- roli współpracy z rodzicami – kiedy, jak i dlaczego;
- wsparcia ze strony specjalistów,
- współpracy nauczycieli między sobą – wymiana doświadczeń, dyskusowanie problemów, wspólne podejmowanie działań).

d) **Podsumowanie** – Prowadzący podsumowuje dyskusje.

Nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej mają wiele możliwości do prowadzenia obserwacji służących rozpoznawaniu uczniów z ryzyka dysleksji. W tym celu warto organizować naukę wykorzystując różne gry i zabawy sprzyjające poznaniu uczniów, rozpoznawaniu ich potrzeb a także ćwiczeniu różnych umiejętności. Duży nacisk należy zatem zwrócić na wykorzystywanie różnych metod aktywizujących.

Uczniowie, znajdujący się w grupie osób z ryzyka występowania specyficznych trudności w uczeniu się, mogą doświadczać trudności we wszystkich obszarach ich funkcjonowania w szkole i poza nią.

Ważne jest także wsparcie ze strony innych nauczycieli pracujących z danym uczniem, wspólne planowanie działań oraz indywidualizowanie zadań w odniesieniu do poszczególnych uczniów. Druga część warsztatu będzie poświęcona zaplanowaniu konkretnych sposobów w jaki nauczyciele mogą rozpoznawać oraz indywidualizować zajęcia z uczniami na etapie edukacji wczesnoszkolnej.

2. Sposoby indywidualizowania pracy z uczniami na etapie edukacji wczesnoszkolnej – praca w 6 grupach

Każda grupa otrzymuje wyciąg z preambuły do podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, cele nauczania na I etapie edukacyjnym klasy I-III edukacja wczesnoszkolna oraz zalecane warunki i sposób realizacji (załącznik nr 1 - *Uwaga! Załącznik należy przygotować we własnym zakresie*).

Poszczególne grupy otrzymują dodatkowo fragmenty z podstawy programowej na etapie edukacji wczesnoszkolnej z podziałem na konkretne obszary wg poniższego schematu.

Zadania dla poszczególnych grup znajdują się w załączniku nr 2.

Grupy 1-3 – Treści nauczania – klasa I szkoły podstawowej z podziałem na następujące obszary:

- 1 grupa** – edukacja polonistyczna, język obcy nowożytny, edukacja muzyczna, etyka.
- 2 grupa** – edukacja plastyczna, edukacja społeczna, edukacja przyrodnicza, wychowanie fizyczne.
- 3 grupa** – edukacja matematyczna, zajęcia komputerowe, zajęcia techniczne.

Grupy 4-6 – Treści nauczania – klasa III szkoły podstawowej z podziałem na następujące obszary:

- 4 grupa** – edukacja polonistyczna, język obcy nowożytny, edukacja muzyczna, etyka.
- 5 grupa** – edukacja plastyczna, edukacja społeczna, edukacja przyrodnicza, wychowanie fizyczne.
- 6 grupa** – edukacja matematyczna, zajęcia komputerowe, zajęcia techniczne

Zadaniem grup 1-3 jest:

- przeanalizowanie podstawy programowej (otrzymanych obszarów),
- zaplanowanie scenariusza zajęć uwzględniającego możliwości rozpoznawania przez nauczyciela uczniów z ryzyka występowania dysleksji w ramach określonego obszaru – wraz z opisem przykładowych ćwiczeń, zabaw, gier.
- Opisanie scenariusza na załączonym arkuszu (załącznik nr 2 – wzór scenariusza)

Zadaniem grup 4-6 jest:

- przeanalizowanie podstawy programowej (otrzymanych obszarów) oraz wybranie kilku trudności, których mogą doświadczać uczniowie z ryzyka dysleksji,
- zaplanowanie scenariusza zajęć, w ramach określonych obszarów, uwzględniającego możliwości indywidualizacji zajęć ze względu na uczniów, u których może występować ryzyko dysleksji (odnoszącego się do wybranych trudności, których mogą doświadczać uczniowie w czasie zajęć z danego obszaru). W związku z tym grupa musi najpierw wybrać na jaki rodzaj trudności musi/chce zwrócić przede wszystkim uwagę,
- Opisanie scenariusza na załączonym arkuszu (załącznik nr 3 – wzór scenariusza).

Uwaga!

Prowadzący może także przekazać uczestnikom przykładowe opisy funkcjonowania konkretnego ucznia – wraz z uwzględnieniem trudności, których doświadcza. Na ich podstawie uczestnicy mogą planować zajęcia.

3. Ocenianie.

Grupy wymieniają się opracowanymi scenariuszami. Zadaniem każdej grupy jest przeanalizowanie scenariusza oraz opisanie różnych sposobów oceniania i sprawdzania wiedzy i umiejętności uczniów. Uczestnicy mogą wykorzystać do analizy następujący schemat:

- opis dysfunkcji i zaburzeń, które mogą występować u ucznia – *np. uczeń ma trudności z budowaniem wypowiedzi ustnych,*
- sposoby sprawdzania wiedzy i umiejętności, ocenianie – *np. zadawanie dodatkowych pytań.*

Uwaga!

Prowadzący może wykorzystać załącznik nr 4.

- 4. Podsumowanie.** Scenariusze są przekazywane ponownie grupom, które je wcześniej opracowywały. Poszczególne grupy prezentują swoje scenariusze. Prowadzący zachęca uczestników do dyskusji – w jaki sposób przedstawiciele poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz placówek doskonalenia nauczycieli mogą wspierać nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej w rozpoznawaniu uczniów z ryzyka dysleksji oraz indywidualizowaniu zajęć z nimi (np. udział w pracach zespołu, rady pedagogiczne, szkolenia, indywidualne spotkania, wspólne opracowywanie materiałów, prowadzenie klubów wsparcia itp.). Prowadzący spisuje potrzeby i oczekiwania uczestników oraz dziękuje im za wspólną pracę.